

Profesore Gunta Ancāne: Migrantu nepiepildītās vēlmes un vilšanās Eiropā izraisa tieksmi uz vardarbību

“Šobrīd sabiedrībai bailes rada gaidāmā migrantu uzņemšana Latvijā un iespējamība, ka pieaugs vardarbība. Taču jāuzsver – vardarbības līmenis Latvijā jau šobrīd ir augsts, pat augstāks, nekā Eiropas valstīs, kurās bēgļi jau sen uzņemti, un tā ir milzīga problēma. Attiecīgi latviešiem, kas vēl paši tikai cenšas tikt galā ar savu zemās pašapziņas un pašcieņas izraisīto tieksmi uz vardarbību, nāksies nospraust robežas tiem, kuriem tendence uz vardarbību ir vēl lielāka. Tas bez šaubām cilvēkos rada bailes,” stāsta **profesore, ārste psihoterapeite Gunta Ancāne, Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras un klīnikas vadītāja.**

“Runājot par migrantu vardarbību dažādās Eiropas valstīs, svarīgi ir korekti definēt jēdzienus. Runa galvenokārt ir par migrantiem, nevis bēgļiem. Ja tie būtu bēgļi, viņu uzvedība izrietētu no pateicības jūtām par sniegto palīdzību. Par to, ka viņu bērni ir izglābti no posta un nāves. Taču citādi ir ar migrantiem. Migrantu bērnišķīgie sapņi par laimes zemi Eiropu nav piepildījušies, lolotās cerības par skaistu, greznu dzīvi bez piepūles izrādījušās neiespējamās,” stāsta profesore, ārste psihoterapeite Gunta Ancāne.

Kad Eiropā nepiepildās migrantu vēlmes un cerības, viņi kļūst vardarbīgi

“Mums šobrīd trūkst pētījumu par migrantiem, taču kādā Nīderlandē veidotā sīzetā atspoguļojās – katrs migrants, pametot savu valsti, cerējis Eiropā tikt pie savas mājas un auto. Ka tās faktiski viņiem izdalīs tāpat vien. Šī infantilās pozīcijas diktētā maģiskā domāšana traucē iekļauties vidē, uz kuru viņi ir atceļojuši. It kā pēkšņi atklājas, ka labklājība nāk caur pūlēm, darbu, atbildības uzņemšanos. Šie cilvēki patiesībā ir neapskaužamā situācijā. Jo, pat gribēdami mainīties, attīstīt savu personību, viņi nespēj to izdarīt stundas vai nedēļas laikā. Rītdien viņi nepamodīsies savādāki – ar vēlmi strādāt rūpīgi, uzcītīgi un atbildīgi, nepamodīsies emocionāli inteligentāki. Un tad nu rodas niknums, agresija, ka sapņi izplēnējuši.

Šis nav kādas vienas valsts fenomens, tā notiek daudzviet, taču pārprasts “politkorektums” žurnālistiem ir liedzis par to runāt, rakstīt. Arī Latvijas žurnālistiem nav viegli atklāti runāt par smagu tēmu. Sabiedrībai kopumā tas nenāk par labu,” ir pārliecināta profesore

Latviešu tieksmi uz vardarbību nosaka pašcieņas un pašapziņas trūkums

“Vardarbībai vieta parādās tad, kad cilvēkā ir nedrošība, nepārliecinātība par sevi, pašapziņas un pašvērtības trūkums. Pietrūkst emocionālu prasmju un spēka situācijas risināt civilizētā veidā, to neļauj cilvēka brieduma pakāpe. Un Latvijas sabiedrība šobrīd nevar lepoties ar emocionālas inteliģences līmeni un kultūras līmeni attiecībās. Latvieši, salīdzinot ar francūžiem, vāciešiem, savas pašapziņas un pašcieņas ziņā ir iekavējušies, tieši tāpēc Latvijā jau šobrīd ir tik liela vardarbība vienam pret otru.

Tradīciju pārrāvuma dēļ Latvijas sabiedrībā radusies nedrošība savstarpējo attiecību veidošanā. Kur nedrošība un bailes, tur naidīgums un necieņa. Cieņas trūkums savstarpējās attiecībās koši atainojas, piemēram, grūtībās atrast atbilstošu uzrunas formu. No padomju laikiem iegājušais “meitenīt”, uzrunājot nepazīstamu kundzi gados, lēnām tiek atmests, bet tradicionāli pieklājīgie “kungs” un “kundze” atgriežas lēni. Tas mūs krasi atšķir no Rietumeiropas sabiedrībām, kur “mesjē” un “madam”, “her” un “frau”, “sinjora” u.tml. ir ikdienas kultūras neatņemama sastāvdaļa,” skaidro profesore.

“Sabojātas attiecību prasmes uzrāda arī pētījumi par vardarbību. Latvijā galvenokārt pētīta vardarbības esamība pret sievietēm un bērniem, tomēr, ja tā ir tik augsta, kā uzrādās, tad jāērķinās, ka augsta tā ir arī pret visu vecumu vīriešiem. Ir jābūt noteikta tipa mātēm, kas izaudzina vardarbīgus vīriešus un arī – sievietes. Vardarbīgs vīrietis, kurš sit savu sievu, vai vardarbīga sieviete, kura sit savus bērnus, nerodas paši no sevis – viņus izaudzina kāda māte un tēvs. No ārsta psihoterapeita viedokļa mēs labi saprotam, ka šie vecāki vienā dienā nevar mainīties, viņiem nepieciešama palīdzība. Un drīzumā mūsu valstī ieradīsies svešzemnieki ar vēl zemāku eiropisko savstarpējo attiecību prasmes līmeni. Mums būs jāuzņem bērnišķīgi domājošie, kuri apzinās savas gribēšanas un “tiesības”, bet neko negrib zināt par pienākumiem un atbildību. Cilvēkiem, kuri paši vēl tikai cenšas tikt galā ar savu zemās pašapziņas un pašcieņas izraisīto tieksmi uz vardarbību, nāksies nospraust robežas tiem, kuriem tendence uz vardarbību ir vēl lielāka. Tas bez šaubām cilvēkos rada bailes, - jo būs jāspēj pieprasīt no svešiniekiem to, ko paši tikai vēl steidzamies apgūt.”

“Tāpēc nepieciešama atklāta saruna. Kādas ir reālās grūtības un kādi ir situācijas risinājumi. Strādājot ar iebraucējiem, jāstrādā arī ar sevi,” uzskata profesore Gunta Ancāne, Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras un klīnikas vadītāja.

Par RSU Psihosomatikas un psihoterapijas katedru un klīniku:

RSU Psihosomatikas un psihoterapijas katedra (pirmos 3 gadus – kurss) Rīgas Stradiņa Universitātē strādā kopš 1994. gada, 2011. gadā pie katedras tika izveidota klīnika kā RSU studentu apmācības un pētījumu bāze. Tās misija indivīda līmenī ir aktualizēt psihiskās (emocionālās) veselības nozīmi somatisko slimību novēršanā un ārstēšanā. Sabiedrības līmenī misijas apziņa balstās uz faktu, ka psihiskās veselības veicināšana ir ne tikai medicīniska, bet arī sociāli kulturāls un politisks jautājums – veseli, nobrieduši, uz attīstību un pilnveidošanos orientēti cilvēki ir visas sabiedrības ieguvums. Klīnika radīta ar mērķi dot iespēju cilvēkiem ārstēties pie augsti profesionāliem un savā darbā ieinteresētiem psihosomatiskās medicīnas/psihoterapijas speciālistiem, kā arī dot iespēju medicīnas studentiem un rezidentiem padziļināti apgūt psihosomatisko traucējumu un slimību diagnostiku un ārstēšanu. Vairāk informācijas: www.psihosomatika.lv.

Papildu informācija:

Marta Bormane,

projekta koordinatore

Tālr.: 28445084,

e-pasts: marta@mammam.lv